

FUQAROLARNI HUQUQIY ONGINI O'STIRISH, QONUN USTIVORLIGI BUZILISHIDAGI SABABLAR

Tojiboyev Bahrombek Odilbek o'g'li

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq Davlat universiteti yuridika fakulteti 104-guruh tolibi

Bugun barcha uchun dolzarb va ko'pchilikni o'ylanishga majbur qiladigan masalalardan biri sog'liqni saqlash borasida inson o'z haq huquqlarini bilmaslikidir. Bu esa ko'pchilik insonlarga moddiy va ma'naviy zarar yetkazishi bor gap. Sog'liqni saqlash vazirligining ichki qonun nizomlaridan tashqari

O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi da ham aynan 40-moddada shunday deb ko'rsatilgan har kim malakali tibbiy xizmatdan foydalanish huquqiga ega.

Bu borada tibbiyot sohasida keng ko'lamli ishlar yo'lga qo'yilgan va sohasini yetuk prafessiyanallari yetarlicha ekanlikini takitlash joyiz.

Ammo bazan fuqorolar o'z huquqlarini tushunmasliki natijasida fuqorolar bilan ko'ngilni xira qiluvchi holatlar bo'lganligi qulog'imizga chalinib turadi. Har bir sohada kaspiga layoqatsiz va zimmasidaki ma'sulyatga beetibor qarovchi kimsalar qo'shtirnoq ichidaki viruslar borligini ham tan olmasdan ilojimiz yo'q. Qishloq sharoitida ayrim QVP(qishloq vrachlik punkut) lar faolyati biz kutkandaqa qoniqarli emas vaholanki birinchi tibbiy yordamga ham bazan shifokor yetmay qoladi yoxud dori vositalari. Yaqinda qulog'imga chalingan bir hodisa sabab bu mavzuga to'xtalishga qaror qildim. Odiy bir fuqaro jiddiy kasallik bilan QVP ga borib kasalliki bo'yicha shaharda ya'ni qulayligi va muolajasi kuchliroq bir maskanda davolanish istaki borlikini aytadi va shahar shifoxonalariga yo'llanma berishlarini aytadi. Ming afsuslar bo'lsinki o'z kamchilikini yashirish uchun boshqalardan foydalanadigan qabix kimsalar yo'llanma yozib bermaslikini va shu QVP da muolaja olishni davom ettirishni aytadi va unga seni yo'llanmasiz hech bir shifoxona qabul qilmaydi deb aldab qo'rqitadi. Natijada bemor fuqaroni kasalliki zo'rayib ahvoli yanada yomonlashishiga olib kelishadi.

Shunday hollarda jismoniy shaxslar huquqini yaxshi tushunolmagan fuqorolar konstitutsiyada belgilangan 40 moddadani tushungan va shunga muvofiq ish ko'rishganda bunday noxush holatlarga o'rin bo'lmasdi. Fuqorolarni huquqiy ongini oshirish maqsadida mahalla fuqorolar yig'ini bilan hamkorlikda qonun egalari ko'pgina targ'ibot va tashfiqot ishlarini yo'lga qo'yib kelmoqda. Shu o'rinda takidlash joizki bugunki kunimizda sog'lom onadan sog'lom bola yaratish, sog'lom turmush tarziga rioya qilish, sog'lom fikrli yoshlarni kamol toptirishga e'tibor juda yuqori. Qonunda belgilangan tartibda jismoniy shaxslar qonun doirasida ish ko'rish va o'z huquqlariga e'tiborli bo'lish lozimlikni darkordir. Shunga ko'ra sog'liqni saqlash bosh boshqarmasi ham uzining ichki nizom tartib qonunlarida aholi uchun qulay bo'lgan va xalq manfaatlarini o'ylagan holda ko'pkina ichki qonun nizomlarini ishlab chiqqan shulardan quyidakilari juda muhum va hamma uchun juda foydali deb bildim:???

46-modda:

Fuqorolarni salomatligiga yetkazilgan zararni qoplash

Bunda na'zarda tutilganki fuqorolarning salomatligiga zarar yetkazgan holda ayibdorlar jabrlanganlar ko'rgan zarar o'rnini qonunchilik hajim va tartibda qoplashi shartdir. Tibbiyot va farmasevtika hodimlari o'z kasp- kor vazifalarini malakali bajarmaganliklari oqibatida fuqorolarning hayoti va salomatligiga zarar yetkan holda yetkazilgan zarar o'rni qonunchilikda belgilangan tartibda qoplanadi.

33-modda:

Atrofdakilar uchun hafli bo'lgan kasalliklarga chalingan fuqorolarga tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatish

Atrofdakilar uchun hafli bo'lgan ro'yxati O'BEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASI tamonidan tasdiqlanadigan kasalliklarga chalingan fuqorolarga tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatish davlat sog'likni saqlash tizimining ana shunday maqsadga mo'ljallangan muassasalarida bepul amalga oshiriladi.

14-modda

Boshqa davlat fuqorolari O'zbekiston fuqoroligiga ega bo'lmagan fuqorolarning sog'likni saqlash huquqi.

O'zbekiston hududidagi ajnabiy fuqorolarning sog'likini saqlash huquqi O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq kafolatlanadi.

O'zbekiston Respublikasida doimiy yashovchi fuqoroligi bo'lmagan shaxslar, sog'likini saqlashda O'zbekiston Respublikasining fuqorolari bilan teng huquqdan foydalanadilar

Fuqorolarni ijtimoiy huquqlari buzilishini oldini olish uchun ham har qanday davlat va nodavlat idora tashkilotlari devorga inson huquqlari buzilishini oldini oluvchi o'zini sohasiga doir Kanstitutsiyada belagilangan qonunlar plakatlariga ilib qo'yilganiga ko'zimiz tushadiyu bazan e'tiborli bo'lsak bazan etibor bermaymiz. Beetiborsizlik, loqaytlik kopingina muammolarni olib keladi. Oddiy bir misol tariqasida tan olish joizki tug'riqxonalarda farzand ko'rgan ota ona farzandini tug'rixonadan olib chiqish vaqtidaki biz biladigan ko'z ko'rib til gapirolmaydigan holatlarga guvoh bo'lamiz andisha qilamiz birorta so'z aytkani sabab FARZAND ulug' nemat uni bergan ALLOXga shukurlar aytib quvonganimizdan qonunni cheklab o'tkan xolda karrupsiya qilib qo'yamiz bu esa ayrim qo'shtirnoq ichidaki oq libosga tushgan dog'larga odatiy hol bo'lib qolgandek go'yo. Ayrimlari o'zlariga stafka ham qo'yib olishganlari topiladi bu esa hammaga ham birdek qulaylik olib kelmaydi. Cho'ntaki ko'tarolmaydiganlar qarzdor bo'lib farzandini tug'rixonalardan olib choqqanlari ham topiladi. Sababsiz va tuyg'ularga berilib qilingan ishimiz qonun buzilishiga va kezi kelganda javobgarlikga tortilish uchun sherik bo'lib qolishimiz ham mumkun. Fuqorolarni huquqiy ongi qanchalar keng bo'lsa davlat boshqaruviga ham o'zini ijobi tasirini o'tkazadi bu esa kuchli demokratik davlatni kuchini yanada ortishiga hissasini qo'shadi. Har bir qilayotkan ishimizda qonuniy yondashsak va huquqiy normalarni buzmagan holda maqsadli ishlarni amalga oshirsak albatda rivojlanish strategiyasini eng baland cho'qisida bo'lishimizga shak shubha yoqdir Zero qonun ustivorligiga har bir shaxs ma'suldir.

